

T. B. M. M. (S. Sayısı : 33)

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/405)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md.

07/101 - 1846/01670

8 . 3 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.2.1988 tarihinde kararlaştırılan «Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ceza mevzuatımızda yer alan bazı çeşit suçları işleyen kişilerin, suçu ve diğer failleri son soruşturma açılıncaya kadar açıklamaları halinde cezalarından indirim yapılması öngörülmekte, bir kısım suçları işleyenler için ise, mensubu buldukları teşekkül, silahlı çete veya cemiyeti dağıtmaları veya ortaya çıkarılmaları veya suç işlenmesini engellemeleri veya gizli ittifaktan çekilmeleri halinde ceza verilmemektedir. Türk Ceza Kanununun 141, 142, 170, 171 ve 404 üncü maddeleri buna örnek olarak gösterilebilir. Ancak, yine Türk Ceza Kanununda yer alan ve Devlet düzenini yıkmaya yönelik bazı anarşik ve terör nitelikli suçlar için bu imkân tanınmamıştır. Halbuki, böyle bir imkânın tanınması, bazı örgütsel suçların tamamıyla ortaya çıkarılmasına yardımcı olacaktır.

Bundan ayrı olarak, işlediği suçtan pişmanlık duyarak yaptığı açıklamalarla anarşik ve terör nitelikli suçları ve bunların faillerini ortaya çıkaranlar için, bazı koruyucu tedbirler alınmasının, bu gibi pişmanlık duyanların açıklamalarda bulunmalarını teşvik edeceği aşîkârdır. Bu imkânı sağlayacak bir kanunî düzenleme yapılırken, herhangi bir silahlı çete veya cemiyete mensup olanların, bu teşekkülün işlediği suçlara iştirak edip etmediklerine bakılmaksızın kapsama alınmaları gizli kalmış bazı örgütlerin ve suçların meydana çıkarılması bakımından faydalı görülmekte, ancak, bu düzenlemenin devamlılık arz etmesi halinde, bazı gizli kalmış örgütlerin suç işlemeye devam etmeleri veya bazı yeni örgütlenmelere ve suç işlemelere sebep olabi-

leceği, konunun geçici süreli bir kanunda ele alınmasının ise, yukarıda sözü edilen mahzurları bertaraf edeceği düşünülmektedir. Bu maksatla Tasarının cezasızlık veya ceza indirimini kapsayan 1 inci maddesi hükmü 2 yıl süreli olarak hazırlanmıştır. Ancak koruma tedbirleriyle ilgili hükümlerin itirafçının hayatı boyunca sürmesi gerektiği düşünülerek bununla ilgili maddelerin devamlılığı sağlanmıştır.

5.6.1985 tarihli ve 3216 sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun 11.6.1985 tarih ve 18781 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş, iki yıl süreli bulunan söz konusu Kanun 12.6.1987 tarihinde yürürlükten kalkmıştır.

Adı geçen Kanunun yürürlükte bulunduğu sürede, bir çok anarşi ve terör yuvaları çökertilmiş, gizli kurulan teşekkül, çete veya cemiyet, verilen bilgiler yardımıyla meydana çıkarılmıştır. Halen yurdumuzun bazı yörelerinde mevzii de olsa anarşik ve terör nitelikli suçlar devam etmektedir. Sözü edilen Kanun uygulamalarından edinilen tecrübelerin de ışığı altında gizli teşekkül, ittifak, silahlı çete veya cemiyetlerin son kalıntılarının da meydana çıkarılması ve anarşi ve terör odaklarının kurutulması için, yürürlükten kalkmış olan 3216 sayılı Kanuna benzer bir Kanuna ihtiyaç duyulmuştur. İşte, Kanun Tasarısı bu düşünceden hareketle ve 3216 sayılı Kanunun yürürlükte kaldığı 2 yıllık zaman dilimi içinde kendini gösteren uygulama aksaklıklarını ve kanunî boşlukları giderecek şekilde yeniden hazırlanmış bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Türk Ceza Kanununun 170 inci maddesinde; Hükümet tarafından ihtar vukuundan evvel veya vukuunu müteakip, cemiyeti ve çeteyi dağıtanlar veya bunun teşekkülünden gaye olan cürmün işlenmesini men edenler, cemiyet ve çeteden mukavemet göstermeksizin çekilerek silahlarını terk ve teslim edenler ile taharriyata başlandıktan sonra töhmette şeriki olanları tevkif ettirmek esbabını istihsaf edenler hakkında ceza verilmeyeceği hükme bağlanmıştır.

Görüldüğü üzere, bu hüküm cemiyet veya çete kurulması suretiyle işlenen ve Türk Ceza Kanununun 168 inci maddesinde sayılan 125, 131, 146, 147, 149 ve 156 ncı maddelerdeki suçlara münhasır bulunmaktadır. Halbuki, Türk Ceza Kanununda aynı nitelikli bazı maddelerde yazılı suçların da aynı mahiyette işlenmesi mümkündür. Bu itibarla, Türk Ceza Kanununun 170 inci maddesine benzer bir hüküm daha geniş kapsamlı olarak bu Kanunun 1 inci maddesinde düzenlenmiş ve kapsama Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddeleri ile 146'dan 163 üncü maddeye kadar olan maddelerle 171 ve 313 üncü madde hükümleri de dahil edilmiştir.

Madde düzenlenirken teşekkül, silahlı çete veya cemiyete mensup olanlar ikiye ayrılmış, birinci grup bu teşekkül, çete veya cemiyet tarafından işlenen suçlara iştirak etmeyenleri, ikinci grup ise iştirak etmiş olmakla beraber haklarında henüz takibata geçilmemiş olanları kapsama almıştır.

Ancak, işlenen suçlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işlenmiş olan suçlar şeklinde gösterilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 171 inci maddesinin son fıkrası hükmü, cürmün icrasından ve kanunî takibata başlanmazdan evvel, ittifaktan çekilenler için esasen cezasızlık öngördüğünden, 171 inci madde bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına dahil edilmemiş, ancak, takibata geçildikten sonra son tahkikat açılincaya kadar gizli ittifakın ve faillerinin ihbar edilmesi ve ihbarın doğruluğunun anlaşılması halinde de ihbarda bulunan gizli ittifak failinin cezasından indirim sağlamak için maddenin ikinci fıkrası hükmünde 171 inci maddeye de yer verilmiştir.

Madde, Türk Ceza Kanununun 125, 131, 146 ilâ 163, 171 ve 313 üncü maddelerinde yazılı suçları bu Kanunun yayımı tarihinden önce işleyenlerden herhangi birinin, haklarında son tahkikat açılincaya kadar suçu ve diğer failleri yetkili makamlara ihbar etmeleri halinde tertip olunacak cezadan belli nispete indirimi öngörmektedir. Benzer uygulama Türk Ceza Kanununun 141/7, 142/7, 404/3 son maddelerinde de mevcut olup söz konusu maddeler bu nedenle bu madde kapsamına alınmamıştır.

Bu düzenlemeyle ölümlü cezası yerine 15 yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine 10 yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verileceği ve diğer cezaların da dörtte bire kadar indirileceği hükmü getirilmiştir. Bu suretle, gizli kalmış bazı teşekkül, gizli ittifak, çete ve cemiyetler ile bunların işledikleri suçların ortaya çıkarılmasında yararlı olacağı düşünülen böyle bir düzenlemeye gidilerek memleketin dahili ve harici emniyetini tehlikeye sokan suç unsurlarının elde edilebilmesi amaçlanmıştır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yazılı teşekkül, çete veya cemiyet tarafından bu Tasarımın kanunlaşarak yürürlüğe gireceği tarihten sonra işlenen suçlara iştirak etmiş bulunanlara, haklarında tahkikata başlanılmadan önce maddenin 1 inci ve 2 nci fıkralarında gösterilen şekilde hareket etmeleri halinde, maddenin 2 nci fıkrasındaki indirimden faydalanma hakkı tanınmıştır. Türk Ceza Kanununun 171 inci maddesinde yer alan gizli ittifak mensupları yine aynı, maddenin son fıkrası hükmü uyarınca cürmün icrasına ve kanunî takibata başlanmazdan evvel bu ittifaktan çekilmeleri halinde esasen ceza görmeyeceklerinden, gizli ittifak mensupları bu fıkra kapsamına alınmamıştır.

Maddenin son fıkrasıyla Türk Ceza Kanununun 169 ve 314 üncü maddelerinde gösterilen şekilde teşekkül, silahlı çete veya cemiyet mensuplarına, bunların hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer göstermek, erzak veya silah veya cephane tedarik etmek veya başka yollardan yardım etmek suretiyle yataklık yapanların da pişmanlık duymaları halinde şartları varsa maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında belirtilen imkânlardan istifadeleri öngörülmüştür.

Madde 2. — Kanunun 2 nci maddesinde; haklarında, Türk Ceza Kanununun 141/7, 142/7, 170, 171 inci maddenin son fıkrası, 404 üncü maddenin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi ile son fıkrası ve bu Kanun hükümleri uygulananların isteği halinde gerekli görülen koruma tedbirlerinin alınacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, 3216 sayılı Kanunun yürürlükte kaldığı süre içinde itirafta bulunanlara Devletçe koruma tedbirlerinin uygulanabilmesinin mahkeme kararının kesinleşmesine bağlı olup

olmadığı hususu uygulamada tereddütlerin ortaya çıkmasına sebep olduğundan bu tereddütlerin giderilmesi, maddenin taşıdığı amaca açıklık getirilmesi, ilgili kişileri koruma gayesine matuf olan bu koruma tedbirlerinin yeterince tatbik edilebilmesi için; maddenin birinci fıkrasında; «mahkeme kararının kesinleşmesi beklenmeksizin» şeklinde bir ilave yapılmış ve mahkeme kararının kesinleşmiş olmasına gerek bulunmadığı hususuna açıklık kazandırılmıştır.

Ayrıca, bu fıkroda; «mahkeme kararı kesinleşmeden tatbik edilen koruma tedbirlerinden geri alınması mümkün olanlar, ilgilinin itiraflarının doğru olmadığına bîlahare anlaşıldığı durumlarda geri alınır» denilmiş, böylece itirafların doğru olmadığını anlaşıldığı hallerde, geri alınması mümkün olan koruma tedbirlerinin geri alınabileceği hususu vuzuha kavuşturulmuştur.

Maddenin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları, yürürlük süresi bitmiş olan 3216 sayılı Kanunda yer almayan ancak söz konusu Kanunun uygulanmasında kendini gösteren boşlukları giderici mahiyette hükümleri taşımaktadır.

Buna göre; koruma tedbirlerinin neler olacağı hususu misâl verilmek suretiyle gösterilmiş ve «gibi» ibaresi de kullanılmak suretiyle fıkroda sayılan tedbirlerin tahdidi olmadığı ifade edilmiştir.

Tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili olarak, yapılan her türlü işlemlerde İçişleri Bakanlığı ile ilgili diğer kurum ve kuruluşların gizlilik kurallarına uymak konusundaki mecburiyetleri ifade olunmuş ve ayrıca, koruma tedbirleri yönünden ilgili kurum ve kuruluşların, İçişleri Bakanlığının taleplerini yerine getirmek zorunda oldukları hükme bağlanmıştır.

Koruma tedbiri uygulanacak kişiler ile tedbirin çeşidi ve şeklinin İçişleri Bakanlığınca tespit edileceği açıklanan maddede, mezkûr tedbirlerin uygulanması ve bu maddede tadat edilen sair giderlerle ilgili harcamaların adıgeçen Bakanlığın bütçesinin ilgili tertibine konulacak ödenekten karşılanacağı belirtilmiş ve bu ödenekten yapılacak harcamaların İçişleri Bakanlık makamının onayı ile yerine getirileceği öngörülmüştür. Bütün bu harcamalara ilişkin esasların, sözkonusu Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikte belirtileceği ayrıca hüküm altına alınmıştır.

Tedbirlerin uygulanabilmesini sağlamak için gerekli bulunan ödeneğin tefrik ve tahsisi ile sarf biçimiyle ilgili hükümlere yer verilmiş olan maddede; ayrıca, hüviyetleri değiştirilenlerin yeni hüviyetlerinin, konunun önemi ve gizliliğe olan büyük ihtiyaç sebebiyle, sadece merkezi adli sicildeki kayıtlara, yani Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğündeki kayıtlara işleneceği hükme bağlanmıştır.

5.6.1985 tarihli ve 3216 sayılı Kanun hükümlerinden yararlananlar için evvelce alınmış bulunan koruma tedbirlerinin, yeniden müracaat edilmesine gerek kalmaksızın devam edeceği öngörülmüştür.

Madde 3. — Madde ile, yetkili mercilere ve mahkemelere itirafta bulunduğu takdirde bu mercilerin veya mahkemelerin bu itirafları derhal ve gizlilik kaydıyla İçişleri Bakanlığına bildirmeleri zorunluluğu getirilmiştir. Bu suretle itirafların derhal değerlendirilip sonuca ulaşılması amaçlanmıştır.

Mahkemeye, ihbar ve açıklamalarının doğruluğunu İçişleri Bakanlığı vasıtasıyla da araştırma; İçişleri Bakanlığına da mahkemenin yazısı üzerine konuyu inceleyip mahkemeye rapor verme zorunluğu getirilmiştir. Böyle bir hükmün getirilmesi; savcılıkların, itirafın doğruluğunu araştırmada tek başlarına yeterli olamayacakları, esasen, itirafın doğruluğunun araştırılması hususunda savcılıkların, bu görevin yerine getirilmesini zabıta makamlarından isteyecek olmaları, konunun İçişleri Bakanlığına intikal ettirilmesi halinde, itirafın doğruluğunun, ihtisaslaşmış bir merci tarafından değerlendirilmesi ve koordineli bir şekilde araştırılması suretiyle seri ve olumlu sonuç alınmasının mümkün olabileceği mülahazalarından kaynaklanmıştır.

Mahkemece itirafın doğruluğunun araştırılması için İçişleri Bakanlığına yazı yazılması üzerine açıklamanın doğruluk derecesinin tespit edilmesinin bizzat itirafta bulunan hükümlü veya tutuklunun katkıda bulunmasının lüzumlu olduğu hallerde mesela, yer gösterme, teşhis, yüzleştirme gibi durumlarda, araştırmayı yürütmekle görevli makamca vakti istek, savcının talebi; hükümlü veya tutuklunun mahkemece tespit edilmiş muvafakatı ve mahkemece bu hususta karar verilmesi gibi öngörülen şartların tahakkuku halinde tutuklu veya hükümlü zabıta muhafazasına tevdi olunacaktır. Zabıta muhafazasında kalınan süreyi mahkeme belirleyecek ve bu süre 15 günü geçmeyecektir. Zabıta muhafazasında kalınan sürenin hükümlülük ve tutuklulukta geçmiş sayılacağı fıkraya metninde tasrih edilmiştir. Hükümlü veya tutuklular ceza infaz kurumu veya tutuk-evinden ayrılış ve dönüşlerinde sağlık durumlarının doktor raporuyla tespitini de talep edebileceklerdir. Görüldüğü üzere, itirafta bulunan hükümlü veya tutuklunun hâkim önünde verilmiş muvafakatı olmadıkça zabıta muhafazasına tevdi sözkonusu bulunmamaktadır. Ayrıca, zabıta makamları, hükümlü veya tutukluyu yeni bir suç iddiası için sorgulamaya tabii tutmayacak, sadece itirafının doğruluğunun belirlenmesi için gerekli araştırmayı hükümlü ve tutuklunun yardımıyla yürütecektir.

Aynı madde ile, ihbar ve açıklama yapanları korumak amacıyla mahkemenin gerekli görmesi halinde, infazın tehirine karar verilebileceği esası getirilmektedir.

Madde 4. — Maddede, teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyet mensuplarının, cezadan toplu olarak kurtulmak için anlaşarak, ihbar ve açıklamada bulduklarının tespit edilmesi halinde, tasarıyla getirilen lehe hükümlerden yararlanamayacakları belirtilmektedir.

Madde 5. — Bu madde, ihbar ve açıklamalarının kötü niyetle yapılmasını veya delillerin uydurulmasını, bu suretle adliye ile güvenlik makamlarının fuzuli işgalini önlemek amacıyla taşımakta, fiilin başka bir suçu oluşturması halinde dahi, ayrıca bu madde hükmüne göre faile beş yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezası verilmesini öngörmektedir.

Madde 6. — Haklarında bu Kanun veya 3216 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak suretiyle bu Kanundan yararlananların, Kanun kapsamına giren suçları yeniden işlemeleri halinde, tekrar faydalanamayacakları hükmüne bağlanmıştır.

Geçici Madde — Bu maddeye göre;

A) Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül, 171 inci maddesinde yazılı gizli ittifak veya Türk Ceza Kanununun 125, 131, 141 ve 142 nci maddeleri ile 146 ila 163 üncü maddelerinde yazılı suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı çete veya cemiyet mensubu olup da bu teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyet tarafından işlenen suçlara iştirak etmeyenlerden,

a) Haklarında hazırlık ve son tahkikat yapılmakta olanlar ile verilen mahkumiyet hükümleri kesinleşenlerden, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yetkili merci veya hükmü veren mahkemeye başvurup da teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyetin teşekkülü ve faaliyetleri hakkında bilgi vermek suretiyle teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyetin dağılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep oldukları anlaşılmalanlar,

b) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce; haklarında yapılan tahkikatın herhangi bir safhasında veya tahkikata başlanmadan önce veya verilen hüküm kesinleştikten sonra yetkili mercilere açıklama yapmak suretiyle teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyetin dağılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep oldukları anlaşılmış bulunanlardan yetkili merci veya davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvuranlar,

Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanacaktır.

B) Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül, 171 inci maddesinde yazılı gizli ittifak mensubu olup da aynı amaçla suç işleyip veya Türk Ceza Kanununun 125 ve 131 inci maddeleri ile 146 ila 163 üncü maddelerinde yazılı suçları işleyenler de;

a) Haklarında son tahkikat yapılmakta olanlar ile verilen mahkumiyet hükümleri kesinleşenlerden, suçları ile ilgili teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyeti ve diğer failleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvurmak suretiyle açıklayan ve bu açıklamalarının doğruluğu anlaşılmış olanlar hakkında; açıklamanın, hüküm kesinleştikten sonra yapılmış olması halinde, hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetlerine göre cezalarından, bent metninde belirtildiği şekilde değişiklik veya indirim yapılacaktır.

b) Haklarında yapılan tahkikatın herhangi bir safhasında veya tahkikata başlanmadan önce veya verilen hüküm kesinleştikten sonra suçları ile ilgili teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyeti ve diğer failleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yetkili mercilere açıklamış olup da bu açıklamalarının doğruluğu anlaşılmış bulunanların yetkili merci veya davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvurmaları halinde haklarında; açıklamanın hüküm kesinleştikten sonra yapılmış olması durumunda hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetlerine göre cezalarında bent metninde belirtildiği şekilde değişiklik veya indirim yapılacaktır. Eğer açıklama tahkikata başlanmadan önce veya hazırlık tahkikatı sırasında yapılmış ise, Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanacaktır.

Türk Ceza Kanununun 169 ve 314 üncü maddelerinde gösterilen şekilde teşekkül, silahlı çete veya cemiyet mensuplarına, bunların hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer gösteren veya yardım eden veya erzak veya silah veya cephane tedarik eden veya başka yollardan yardım edenlerin de şartları uyuyorsa maddede belirtilen imkânlardan istifadeleri öngörülmüştür.

Hükmü veren mahkemenin kaldırılması hali dikkate alınarak, buna göre yapılacak uygulama gösterilmiştir.

Madde 7. — Bu madde Kanunun yürürlüğü ile ilgilidir. Bu hükme göre, Kanunun 1 inci maddesi hükmü yayımı tarihinden 2 yıl sonra yürürlükten kalkacak, diğer hükümleri devamlılık arz edecektir. Bundan koruma tedbirlerinin devamlılığı amaçlanmaktadır.

Madde 8. — Bu madde yürütmeye ilgilidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/405

Karar No. : 12

16.3.1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun Tasarısı Adalet Bakanı Sayın Mahmut Oltan Sungurlu'nun, Adalet ve İçişleri bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarıda güvenlik kuvvetlerine yardımda bulunanlara verilecek ödül hakkında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle çıkarılacak yönetmelikte de bu konu ile ilgili hususların yer almasına gerek bulunmadığından tasarının 2 nci maddesinin beşinci fıkrasındaki «güvenlik kuvvetlerine yardımda bulunanlara verilecek ödül» ibaresi metinden çıkarılmış ve fıkra yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya

Üye
Ledin Barlas
Adana

Üye
Kâmil Ateşoğulları
Ankara
Muhalefet şerhim eklidir.

Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep

Üye
Murat Başesgioğlu
Kastamonu

Başkanvekili
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Kâtip
Gökhan Maraş
Kırşehir

Üye
Abdullah Ulutürk
Afyon

Üye
Mustafa Cumhur Ersümer
Çanakkale

Üye
Aytekin Kotil
İstanbul
Muhalefîm.
Muhalefet şerhim eklidir.

Üye
Eyüp Cenap Gülpınar
Şanlıurfa

Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ
Muhalefîm.
Muhalefet şerhim eklidir.

BAZI SUÇ FAİLLERİ HAKKINDA UYGULANACAK HÜKÜMLERE
DAİR KANUN TASARISI HAKKINDA MUHALEFET ŞERHİ

Bu tasarının Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında Bakanlık yetkililerinin açıklamaları ile 3216 sayılı Yasadan 1983 yılına kadar 361 kişi, 1985 yılında 192 kişi, 1986 yılında da 1 kişi yararlandığı anlaşılmıştır. Öncelikle bu noktadan Yasanın artık uygulanma yeteneği kalmadığı kanısındayız.

Ayrıca, ceza hukuku sistemimizde olmaması nedeniyle, 3216 sayılı Yasa ile sadece iki yıl için yapılan düzenlemenin bu tasarı ile tekrar uzatıldığı ve kalıcı hale getirilmeye çalışılması da yerinde değildir.

Kaldı ki terörün de bu tür yasalarla önlenemeyeceği açıktır.

Koruma tedbirlerinde İçişleri Bakanlığının tek yetkili olması da uygun değildir.

Bu nedenlerle Yasanın tümüne muhalifiz.

Bizce, 12 Eylül öncesinin bütün yaralarını sarmak üzere bir genel af çıkarılmalıdır. 16.3.1988

Aytekin Kotil
İstanbul

Kâmil Ateşoğulları
Ankara

Güneş Gürseler
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül; Türk Ceza Kanununun 125, 131, 141 ve 142 inci maddeleri ile 146 ila 163 üncü maddelerinde yazılı suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı çete veya cemiyet mensubu olup da;

a) Bu teşekkül, çete veya cemiyet tarafından işlenen suçlara iştirak etmeyenlerden,

b) Bu teşekkül, çete veya cemiyet tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden önce işlenen suçlara iştirak etmiş olmakla beraber haklarında tahkikata başlanmamış olanlardan,

Teşekkül, çete veya cemiyetin teşekkülü ve faaliyetleri hakkında bilgi vermek suretiyle teşekkül, çete veya cemiyetin dağılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep olanlar veya teşekkül, çete veya cemiyet üyeliklerinden mukavemet göstermeksizin kendiliklerinden çekilerek güvenlik kuvvetlerine silah ve malzemelerini teslim edenler veya verecekleri bilgi ve belgelerle veya bizzat gösterecekleri çaba ile teşekkül, çete veya cemiyetin amaçladığı suçun işlenmesine engel olanlar hakkında ceza verilmez.

Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül mensubu olup da, bu Kanunun yayımı tarihinden önce aynı amaçla suç işleyenlerden veya Türk Ceza Kanununun 125 ve 131 inci maddeleri ile 146 ila 163 üncü maddelerinde yazılı suçları bu Kanunun yayımı tarihinden önce işleyenlerden veya 171 inci maddedeki gizli ittifak mensuplarından biri, suçu ve diğer faileri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılacak son tahkikata kadar yetkili makamlara ihbar ettiği ve ihbarın doğruluğu anlaşıldığı takdirde, hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetlerine göre ölüm cezası yerine 15 yıldan, müebbet hapis cezası yerine 10 yıldan aşağı olmamak üzere, ağır hapis cezası verilir ve diğer cezalar dörtte bire kadar indirilerek hükmolunur.

Bu teşekkül, çete veya cemiyet tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden sonra işlenen suçlara iştirak etmiş olanlardan haklarında tahkikat başlamadan yukarıdaki fıkralarda gösterilen şekilde hareket etmiş bulunanlar için ikinci fıkrada yazılı indirim hükümleri uygulanır.

Bu madde hükümleri Türk Ceza Kanununun 169 ve 314 üncü maddelerinde gösterilen şekilde teşekkül, silahlı çete veya cemiyet mensuplarına, bunların hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer gösteren veya erzak veya silah veya cephaneye tedarik eden veya başka yollardan yardım edenler hakkında da uygulanır.

MADDE 2. — Haklarında Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin 7 numaralı fıkrası, 142 nci maddesinin 7 numaralı fıkrası, 170 inci maddesi ve 171 inci maddesinin son fıkrası, 404 üncü maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi ile son fıkrası ve bu Kanun hükümleri uygulananlar için mahkeme kararının kesinleşmesi beklenmeksizin ilgilinin isteği halinde gerekli görülen koruma tedbirleri Devlet tara-

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Haklarında Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin 7 numaralı fıkrası, 142 nci maddesinin 7 numaralı fıkrası, 170 inci maddesi ve 171 inci maddesinin son fıkrası, 404 üncü maddenin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi ile son fıkrası ve bu Kanun hükümleri uygulananlar için mahkeme kararının kesintesi beklenmeksizin ilgilinin isteği halinde gerekli görülen koruma tedbirleri Devlet

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

findan alınır. Mahkeme kararı kesinleşmeden tatbik edilen koruma tedbirlerinden geri alınması mümkün olanlar, ilgilinin itirafının doğru olmadığına bilahare anlaşılması halinde geri alınır.

Bu koruma tedbirleri; estetik cerrahi yoluyla fizyolojik görünüm değiştirilmesi, sınav ve sabıka kaydı aranmaksızın eşinin ve kendisinin yurt içinde veya yurt dışında bir işe yerleştirilmesi; ana, baba, eş ve çocukları dahil nüfus kaydı, ehliyetname, evlenme cüzdanı, diploma ve benzeri belgelerin değiştirilmesi, askerlik işleminin düzenlenmesi, menkul ve gayrimenkul mal varlıkları ile ilgili hakları, sosyal güvenlik ve diğer müktesep haklarının korunması gibi tedbirlerdir.

Bu tedbirlerin uygulanmasında İçişleri Bakanlığı ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlar gerekli her türlü gizlilik kurallarına uymak zorundadırlar. Koruma tedbirleri yönünden ilgili kurum ve kuruluşlar İçişleri Bakanlığının taleplerini yerine getirirler.

Koruma tedbiri uygulanacak kişiler ile tedbirin çeşidi ve şekli İçişleri Bakanlığınca tespit edilir.

Koruma tedbirlerinin uygulanması ile gerektiğinde ailelerin güvenliklerinin sağlanması amacıyla başka bir yere yerleştirilmeleri için yapılacak harcamalar, güvenlik kuvvetlerine yardımda bulunanlara verilecek ödül veya yardımlar, tedavi ücretleri ve tahkikatın gerektirdiği araç kiralaması, yol gideri ve gündelik gibi giderler, İçişleri Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibine konulan ödenekten karşılanır. Bu harcamalar, ödül ve yardımlar, araç kiralaması, yol giderleri ve gündelik gibi giderlere ilişkin esaslar; İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Bu ödenekten yapılacak harcamalar, İçişleri Bakanlık Makamının onayına dayanılarak 1050 Sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun değişik 77 nci maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda tahakkuk ettirilerek ödenir. Bu harcamalar hakkında 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Bu madde uyarınca hüviyetleri değiştirilenlerin yeni hüviyetleri adli sicil kayıtlarına işlenir ve bu sicilleri sadece Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğündeki merkez adli sicilde bulundurulur.

5.6.1985 tarihli ve 3216 sayılı Kanun hükümlerinden yararlananlar hakkında koruma tedbirlerinin uygulanmasına devam edilir.

MADDE 3. — Bu Kanuna göre yetkili mercilere ve mahkemelere itirafta bulunduğu takdirde yetkili merciler ve mahkemeler itirafı derhal ve gizlilik kaydı ile İçişleri Bakanlığına bildirirler.

Bu Kanunun uygulanması bakımından mahkeme, ihbar ve açıklamanın doğruluğunu, ayrıca İçişleri Bakanlığı vasıtasıyla da araştırır. İçişleri Bakanlığı mahkemenin yazısı üzerine, konuyu en kısa zamanda inceleyerek mahkemeye gerekçeli bir rapor verir.

İtirafın doğruluğunun araştırılması bakımından zorunlu görülen hallerde hükümlü veya tutuklular, araştırmayı yürütmekle görevli makamca vaki istek üzerine, savcının talebine binaen, hükümlü veya tutuklunun muvafakatının mahkemece tespitinden sonra, hükümlü veya tutuklunun bulunduğu yerdeki mahkemenin kararıyla ceza infaz ku-

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tarafından alınır. Mahkeme kararı kesinleşmeden tatbik edilen koruma tedbirlerinden geri alınması mümkün olanlar, ilgilinin itirafının doğru olmadığını bilahare anlaşılması halinde geri alınır.

Bu koruma tedbirleri; estetik cerrahi yoluyla fizyolojik görünümünün değiştirilmesi, sınav ve sabıka kaydı aranmaksızın eşinin ve kendisinin yurt içinde veya yurt dışında bir işe yerleştirilmesi; ana, baba, eş ve çocukları dahil nüfus kaydı, ehliyet-name, evlenme cüzdanı, diploma ve benzeri belgelerin değiştirilmesi, askerlik işleminin düzenlenmesi, menkul ve gayrimenkul mal varlıkları ile ilgili hakları, sosyal güvenlik ve diğer müstesap haklarının korunması gibi tedbirlerdir.

Bu tedbirlerin uygulanmasında İçişleri Bakanlığı ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlar gerekli her türlü gizlilik kurallarına uymak zorundadırlar. Koruma tedbirleri yönünden ilgili kurum ve kuruluşlar İçişleri Bakanlığının taleplerini yerine getirirler.

Koruma tedbiri uygulanacak kişiler ile tedbirin çeşidi ve şekli İçişleri Bakanlığınca tespit edilir.

Koruma tedbirlerinin uygulanması ile gerektiğinde ailelerin güvenliklerinin sağlanması amacıyla başka bir yere yerleştirilmeleri için yapılacak harcamalar, maddi yardımlar, tedavi ücretleri ve tahkikatın gerektirdiği araç kiralaması, yol gideri ve gündelik gibi giderler, İçişleri Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibine konulan ödenekten karşılanır. Bu harcamalar, maddi yardımlar, araç kiralaması, yol gideri ve gündelik gibi giderlere ilişkin esaslar; İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Bu ödenekten yapılacak harcamalar, İçişleri Bakanlık makamının onayına dayanılarak 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun değişik 77 nci maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda tahakkuk ettirilerek ödenir. Bu harcamalar hakkında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Bu madde uyarınca hıviyetleri değiştirilenlerin yeni hıviyetleri adli sicil kayıtlarına işlenir ve bu sicilleri sadece Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğündeki merkezi adli sicilde bulundurulur.

5.6.1985 tarihli ve 3216 sayılı Kanun hükümlerinden yararlananlar hakkında koruma tedbirlerinin uygulanmasına devam edilir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

rumu veya tutukeviden alınabilirler. Zabita muhafazasında kalınacak süre, işin niteliğine göre mahkemece tespit olunur. Ancak bu süre hiçbir surette 15 günü geçemez. Bu süre hükümlülük ve tutuklulukta geçmiş sayılır. Hükümlü veya tutuklu, ceza infaz kurumu veya tutukeviden ayrılış ve dönüşlerinde sağlık durumunun, doktor raporuyla tespitini de talep edebilir.

Bu Kanunun uygulandığı hallerde, mahkemece gerekli görülürse infazın tehirine karar verilebilir,

MADDE 4. — Cezadan toplu olarak kurtulmak için aralarında anlaştıkları sübuta eren teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyet mensupları bu Kanun hükümlerinden yararlanamazlar.

MADDE 5. — Bu Kanuna göre yapılacak ihbar ve açıklamaların kötü niyetle yapıldığı veya delillerin uydurulduğu anlaşıldığı takdirde, fiil başka bir suç oluştursa bile ayrıca beş yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

MADDE 6. — Haklarında bu Kanun veya 5.6.1985 tarihli ve 3216 sayılı Kanun hükümleri uygulanmış bulunanlar, bu Kanun kapsamına giren suçları yeniden işlemleri durumunda, bu Kanundan tekrar faydalanamazlar.

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce;

A) Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül, 171 inci maddesinde yazılı gizli ittifak veya Türk Ceza Kanununun 125, 131, 141 ve 142 nci maddeleri ile 146 ilâ 163 üncü maddelerinde yazılı suçları işlemek üzere kurulmuş silahlı çete veya cemiyet mensubu olup da, bu teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyet tarafından işlenen suçlara iştirak etmeyenlerden;

a) Haklarında hazırlık tahkikatı ve son tahkikatı yapılmakta olanlar ile verilen mahkûmiyet hükümleri kesinleşenlerden, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yetkili merci veya hükmü veren mahkemeye başvurup da teşekkül, gizli, ittifak, çete veya cemiyetin teşekkülü ve faaliyetleri hakkında bilgi vermek suretiyle teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyetin dağıtılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep oldukları anlaşılanlar,

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, haklarında yapılan tahkikatın herhangi bir safhasında veya tahkikata başlanmadan önce veya verilen hüküm kesinleştikten sonra, yetkili mercilere açıklama yapmak suretiyle teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyetin dağılmasına veya meydana çıkarılmasına sebep oldukları anlaşılmış bulunanlardan yetkili merci veya davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvuranlar,

Hakkında bu Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

B) Siyasî ve ideolojik amaçla suç işlemek için Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesine göre kurulmuş teşekkül, 171 inci maddesinde yazılı gizli ittifak mensubu olup da aynı amaçla suç işleyip veya Türk Ceza Kanununun 125 ve 131 inci maddeleri ile 146 ilâ 163 üncü maddelerinde yazılı suçları işleyip;

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE .— Tasarının Geçici Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

a) Haklarında son tahkikat yapılmakta olanlar ile verilen mahkûmiyet hükümleri kesinleşenlerden, suçları ile ilgili teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyeti ve diğer failleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde, davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvurmak suretiyle açıklayan ve bu açıklamalarının doğruluğu anlaşılmış olanlar hakkında; açıklamanın, hüküm kesinleştikten sonra yapılmış olması halinde, hal ve şartlara ve hâdisenin hususiyetlerine göre ölüm cezası yerine 30 yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine 24 yıldan aşağı olmamak üzere, ağır hapis cezası verilir ve diğer cezalar yarısına kadar indirilerek hükmolunur. Açıklama son tahkikat safhasında yapılmış ise, hal ve şartlara ve hâdisenin hususiyetlerine göre ölüm cezası yerine yirmi yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine onbeş yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir ve diğer cezalar üçte bire kadar indirilerek hükmolunur.

b) Haklarında yapılan tahkikatın herhangi bir safhasında veya tahkikata başlanmadan önce veya verilen hüküm kesinleştikten sonra suçları ile ilgili teşekkül, gizli ittifak, çete veya cemiyeti ve diğer failleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yetkili mercilere açıklamış olup da bu açıklamalarının doğruluğu anlaşılmış bulunanların yetkili merci veya davayı görmekte olan veya hükmü veren mahkemeye başvurmaları halinde haklarında; açıklamanın hüküm kesinleştikten sonra yapılmış olması halinde, hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetlerine göre ölüm cezası yerine 30 yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine 24 yıldan aşağı olmamak üzere, ağır hapis cezası verilir ve diğer cezalar yarısına kadar indirilerek hükmolunur. Açıklama son tahkikat safhasında yapılmış ise, hal ve şartlara ve hadisenin hususiyetlerine göre ölüm cezası yerine 20 yıldan, müebbet ağır hapis cezası yerine 15 yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası verilir ve diğer cezalar üçte bire kadar indirilerek hükmolunur. Eğer açıklama tahkikata başlanmadan önce veya hazırlık tahkikatı sırasında yapılmış ise bu Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

Bu madde hükümleri Türk Ceza Kanununun 169 ve 314 üncü maddelerinde gösterilen şekilde teşekkül, silahlı çete veya cemiyet mensuplarına, bunların hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer gösteren veya yardım eden, erzak veya silah veya cephane tedarik eden veya başka yollardan yardım edenler hakkında da uygulanır.

Hükmü veren mahkemenin herhangi bir nedenle kalkmış olması halinde bu husustaki kararlar, kaldırılan mahkemenin işlerine devam eden mahkemece, böyle bir mahkemenin bulunmaması halinde, suçun işlendiği yer itibarıyla davaya bakmaya yetkili Devlet Güvenlik Mahkemesince verilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 7. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve 1 inci maddesi hükümü yayımı tarihinden iki yıl sonra yürürlükten kalkar.

MADDE 8. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

Turgut Özal

28 . 2 3 1988

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. Kaya Erdem

Devlet Bakanı

Kâzım Oksay

Devlet Bakanı

Abdullah Tenekeci

Devlet Bakanı

Veysel Atasoy

Devlet Bakanı V.

Mehmet Yazar

Devlet Bakanı V.

Adnan Kahveci

Devlet Bakanı

Adnan Kahveci

Devlet Bakanı

Mehmet Yazar

Devlet Bakanı

Cemil Çiçek

Devlet Bakanı

Nihat Kitapçı

Adalet Bakanı

M. Oltan Sungurlu

Millî Savunma Bakanı

Ercan Vuralhan

İçişleri Bakanı

Mustafa Kalemli

Dışişleri Bakanı

A. Mesut Yılmaz

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. Kurtcebe Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

Hasan Celâl Güzel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. Safa Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Bülent Akarcalı

Ulaştırma Bakanı

Ekrem Pakdemirli

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. Hüsnü Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İmren Aykut

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Şükrü Yürür

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Fahrettin Kurt

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Tınaz Titiz

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

